

שלשה שאכלו פרק שביעי ברכות

מו.

עין משפט נר מצוה

כב א מ"י פ"ז מהלכות
ברכות ה' ב סג
עשו כ טו ט"ז א"ר ס"י
קסו טפ"ד:

כב ב מ"י וטמט טו ט"ז
א"ר פ"ו ר"ב ט"ז ס"ג:
ג מ"י פ"ז ט"ז ט"ז
ט"ז ט"ז ט"ז:

כד ב מ"י פ"ה ט"ז ט"ז
טמט ט"ז ט"ז א"ר
ט"ז ט"ז ט"ז ס"ג:
כ ה ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז
ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז ס"ג:
כו ב מ"י פ"ה ט"ז ט"ז
ברכות ה' ב ופי"א
ה' ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז:

רבינו הגנאל

עד היכן ברכת הזמן.
פירוש. לענין שאין היחיד
אומר אותה כד עיקר. והוא
נדקט בברייתא שנים
ושלשה לשון זכר. לאו
אברותא קאי. אלא אי אחד
מהשלשה יודע ברכה
היא ושניה השני ושלישי
השלישי השלישי. כל
אחד ואחד מוציא את
חברו. ויברך ששת מתוך
שלושתיהם וכולי ע"ל
הדן הוא דאמר שתיים ושלש
שפיר ומאן דאמר שלש
וארבע. דסבר הוסיף וטמט
דארווייטא. הליכך היחיד
מברך נוהג לך וירחם הטוב
והמטיב חיי שלש. מוסיף
ברכת הזמן שהיא הן הרי
ארבע. ודחו רב יוסף ורב
נחמן בר יצחק ורב יצחק בר
מרבאל בה מרתא משמיה
דרב. כולן דוחו ואמרו הטוב
המטיב לאו דארווייטא. חד
אמר שהרי הופעלין עוקרין
אותה. וחד אמר שהרי
עוקרין בבית האבל. וחד
אמר שהרי פוחת בה בברוך.
כלומר אינה מכלל ברכת
הזמן. שאלו היתה מכלל
ברכת הזמן לא הוה פוחתין
בה בברוך. דהא תניא לה
הבכרה הסמוכה לחברתה
אין פוחתין בה בברוך.

רב ניסים גאון

ר' זירא הלש קביל עליה ר'
אבאוי אי מיתחב קטין
חרין. שאקי. הדבר
שבשבוילו קבאר ר' זירא ביה
השם מפורש בכבא מציעע
בפרק השוכר את הפועלים
(דף קפ"ו). ר' זירא כי סליק
לארץ ישראל יתיב שי
תעניתא ק' קמייטא כי היבא
דלישכתח תלמודא דבבל
מינה כי חובך דלא נישאר
בגורסי' א מציעיתא דלא
נישכורי' אילעא בגמ' איתא
ר' אלעזר בשנייה ונפלן עליה
מילי דבכורי' א' בתרייתא
היכי דלא נישלוט בו
גואר דיבנתם כל ל' יומין
היה בדיק נפשיה שגו
תנורא סליק ותיב בגייה לא
היה קא טלטא ביה גואר
יוצא חד יתב ביה רבנן
עניינה וחרך חרין קורו
ליה קטין חרין שאקיה
ובספ' מתירין פירק אחד
דיני סמיות (דף ק"ו) ונתנו
בריויה דהוה שבכבתיה דר'
זירא כי כה נפשיה דר'
זירא אמר עד האינדא הוה
קטין חרין שאקי דהוה בעא
על דרתי כו'.

לא סבר לה מר ר"ה דאמר ר"ה רמן בבב ב'ו'. מיהו יס ליישז
הני תרי לישני דר' יוחנן כשבעל הבית מסב עממה ודאי הוא
זוגע ואורח מנצרך וכו' אבל כשאין צלע הבית מסב עממה הגדול
שצנה יעשה המוניה וגם הוא יצרך זכרת המונון:

עד היכן ברכת הזמן וכו'. פירש
רש"י ממתין עד הזן והזן בכלל
שנים אינם מצרכין הזן ולא נהירא
דזכרת הזן דלורייתא ואין יחיד
פטור מיניה ועוד הא קיימא לן כרב
שטת באיסורי ולדידיה יחיד אומר
שנים וזכר דוכתא נקט שלש זכרות
ודוחק לומר דלא מיידי אלא צ"ש זמון
לרב שטת ועוד דמעשים בכל יום
ליחיד מצרך שלש זכרות ועוד

למדתינא לקמן בפרקין (דף מח);
ו' וזכרת זון זכרת המונון א"ת ה' אלהיך
זו זכרת זון וקשה לרב שטת יחיד
הזן זו זכרת המונון לכן יש לפרש
דקאי דלעיל דקאמר אחד מפסקי
לשנים וצ"ע נמי [עד] היכן לרין
המתמיד עד שיצרכו השנים עד נצרך
ורב שטת אמר עד שיצרכו הזן וממס
ולטעמיא יכול היחיד ללכוול אלא משום
דחשיב זכרת הזן ממונון וא' דודאי יחיד
נמיי מתחייב מהזן אלא משום דכיון
לנצרך אינה זכרה אינו אומרה לזדה
אלא יגמור עמה גם זכרת הזן שהיא
זכרה והשטת יחידא דקיימא לן שפיר
כרב שטת ופירוש זה אימתמר
צירושלמי: **ולא** דאמר שנים
ושלשה קסבר עד הזן. ופירש"י שנים
ליחיד ושלשה לזמן ולפי שיטתו פירש
כן דוחק גדול הוא דכפרישית וכי
יחיד פטור מנצרת הזן שהיא
לדארווייטא ועוד הואיל וקאי אברכתא
אמאי נקט לשון זכר שנים ושלשה הוה
ליה לנתקט לשון קבא שנים ושלש
לכן נראה פירוש על רב אלפס דקאי
אזני אדם והכי קאמר זכרת זמון
צננים ושלשה צני אדם היכא שכל
אחד אינו יודע כי אם זכרת אחת
למאן דאמר שנים ושלשה קא סבר
עד הזן כלומר זכרת המונון עד הזן
שמצרך עד סוף הזן ודולה כזכרה
אחת על זמון ולא נלכתי קאמר שנים
או שלשה כלומר לפעמים שלמה
צננים והוא הדין באחד אבל נקט
שנים לזכותא ופעמים צלשה צני
אדם שאחד יצרך מנצרך עד הזן
והשני נוהג לך והשלישי עד זונה

ירושלים אבל לחלאין אין לצרך אם האחד אינו יודע כי אם הצני צלשה צני אדם היכא שכל אחד אינו יודע כי אם זכרת אחת למאן דאמר שנים ושלשה קא סבר עד הזן כלומר זכרת המונון עד הזן שמצרך עד סוף הזן ודולה כזכרה אחת על זמון ולא נלכתי קאמר שנים או שלשה כלומר לפעמים שלמה צננים והוא הדין באחד אבל נקט שנים לזכותא ופעמים צלשה צני אדם שאחד יצרך מנצרך עד הזן והשני נוהג לך והשלישי עד זונה

ירושלים אבל לחלאין אין לצרך אם האחד אינו יודע כי אם הצני צלשה צני אדם היכא שכל אחד אינו יודע כי אם זכרת אחת למאן דאמר שנים ושלשה קא סבר עד הזן כלומר זכרת המונון עד הזן שמצרך עד סוף הזן ודולה כזכרה אחת על זמון ולא נלכתי קאמר שנים או שלשה כלומר לפעמים שלמה צננים והוא הדין באחד אבל נקט שנים לזכותא ופעמים צלשה צני אדם שאחד יצרך מנצרך עד הזן והשני נוהג לך והשלישי עד זונה

קטניא חריך שקי. כך היו קורין לר' זירא. וטעמא מפרש צנצנא
מזיעא בהשוכר את הפועלים (דף פ"ה). **כי מטא למשרי.** לישנא
לשירותא כלומר לפרוס זכרת המוניה ולאכול: **רב הונא דמצנל.**
היינו רב הונא סתמא. ולפי שעכשיו היה ר' זירא בחרך ישראל במקום

ר' זירא הלש על לגביה ר' אבהו **קביל עליה אי** מתפח קמינא חריך שקי עבידנא יומא טבא לרבנן אתפח עבד סעודתא לכולהו רבנן כי מטא למשרי אמר ליה לר' זירא לישרי לן מר א"ל לא סבר לה מר להא דר' יוחנן דאמר **בעל הבית** בוצע שרא להו כי מטא לברוכי אמר ליה נברוך לן מר אמר ליה לא סבר לה מר להא דרב הונא דמין בבל דאמר בוצע מברך ואיהו כזמן סבירא ליה כי הא דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי בעל הבית בוצע באורח מברך בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה ואורח מברך כדי שיברך **בעל הבית מאי מברך** יהי רצון שלא יבוש בעל הבית בעולם הזה ולא יבלם לעולם הבא ורבי מוסיף בה דברים ויצלח מאד בכל נכסיו ויהיו נכסיו ונכסיו מוצלחים וקרובים לעיר ואל ישלומ שטן לא במעשי ידיו ולא במעשי ידיו ולא **יזדקר לא לפניו ולא לפנינו** שום דבר הרדור חטא ועבירה ועון מעתה ועד עולם: **יעד היכן** ברכת הזמן רב נחמן אמר עד נברך ורב ששת **הברכת המונון שנים** (ו) **ושלשה ותניא אידך** שלשה וארבעה סברוה דכולי עלמא הטוב והמטיב לאו דארווייטא היא מאי לאו בהא קמיפלאי מאן דאמר שתיים ושלש קסבר עד הזן ומאן דאמר שלש וארבע קסבר עד נברך לא רב נחמן מתרין לטעמיה ורב ששת מתרין לטעמיה רב נחמן מתרין לטעמיה דכ"ע

עד נברך מאן דאמר שלש וארבע שפיר וכו' הכא **בברכת פועלים עסקינן דאמר מר** (ז) **פוחת בהון וכולל בונה ירושלים** בברכת הארץ רב ששת מתרין לטעמיה דכ"ע **עד הזן מ"ד שתיים ושלש שפיר** וכו' **ד שלש וארבע קסבר** הטוב והמטיב דארווייטא היא אמר רב יוסף תדע דהטוב והמטיב לאו דארווייטא * שהרי פועלים עוקרים אותה אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב תדע דהטוב והמטיב לאו דארווייטא שהרי פוחת בה בברוך ואין חותם בה בברוך כדתניא **כולל הברכות כולן פוחת בהן בברוך** וחותם בהן בברוך חוץ מברכת הפירות וברכת המצות וברכת הסמוכה לחברתה וברכה אחרונה שבקריית שמע יש מהן שפוחת בהן בברוך ואין חותם בברוך **ויש**

ירושלים אבל לחלאין אין לצרך אם האחד אינו יודע כי אם הצני צלשה צני אדם היכא שכל אחד אינו יודע כי אם זכרת אחת למאן דאמר שנים ושלשה קא סבר עד הזן כלומר זכרת המונון עד הזן שמצרך עד סוף הזן ודולה כזכרה אחת על זמון ולא נלכתי קאמר שנים או שלשה כלומר לפעמים שלמה צננים והוא הדין באחד אבל נקט שנים לזכותא ופעמים צלשה צני אדם שאחד יצרך מנצרך עד הזן והשני נוהג לך והשלישי עד זונה

(ח) **גב' סירקן** (ט) ג'ני ענין (מטעם) **מכאן** (ענין) וכו' (ז) **שם** זכרת המונון שנים ושלש ומוציא אתך שלש וארבע סמיה: (א) **שם** דלמנו מר ברבה ראשונה בתקנה שניה פוחת בברכת הארץ וכוללים בונה ירושלים:

הגרות הב"ה

(ה) **גב' סירקן** לבעל הבית: (ו) **שם** זכרת המונון שנים ושלש ומוציא אתך שלש וארבע סמיה: (א) **שם** דלמנו מר ברבה ראשונה בתקנה שניה פוחת בברכת הארץ וכוללים בונה ירושלים:

גליון הש"ס

גמ' שהרי פועלי עוקרין. פי' לעיל דף ט"ז ע"פ חוס' ד"ה ומוצא ל"ע:

הגרות הגר"א

[א] **תוס'** ד"ה עד היכן. ולא משום דקטני צנצנא הוה ירושלים. ורבה זכרת את החרץ (ענין) דגברי דרבו צנצנא ס"י (י):

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"ש הוסיף. כלומר שברך ברכת זמן השלישי עם השניים ולא שברך יחזור ואבא. ב. בתוס' ר"ש מחזיק. תמה רבינו על אלקי נשמה וכו'.

מוסף רש"י

נכסיו. קרקעות, זמן ושאר דברים נקראים מנוגלין (כתיב). וכולל בונה ירושלים בברכת הארץ. שני זכרות פוחת מנצרת הארץ וענין ירושלים זמון (ענין טו). קסבר הטוב והמטיב דארווייטא היא. ומנצרת הארץ היא דלאמך לקמן (מח): אמר נתן זה הנוכח המנציר לנעלם כליהם וזל נעילת לולב (מסכת ע"ט). וברכה אחרונה שבק"ש אע"פ שאין זכרה אחרת לנעלם זמנה שמחלה בה בברך (שם) כהני הסמך קמית שמע, אפ"כ אינו מתחיל שם בברך ומצניע ליה זכרה הסמוכה לחברתה לאמה שלפי ק"ש שהי מחוברת אמת ויציב על קופא על ק"ש ודלמתיא (ענין) שפירן וצנין לקמן (מח) ויצי אהר א"י ה' אלוהים, נכסיו ה' אלוהים אמת, הלך מחלה זכרה אריכתא דמלא (הב"ש פסחים ט"ו). יש מהן שפוחת בהן בברוך ואינו פוחת בברוך. ענין זכרת פירות זמנות (פסחים ט"ו).